

[Grønberg.]

gelsers for, at et parti kan få andel i tillægsmandaterne, bortfalddt, således at et parti eller en person, der opnår det antal stemmer, et mandat i landet som helhed „koster“, får et mandat.

Efter 1. behandling henvistes forslaget til udvalgsbehandling i kommunaludvalget. Efter fremskaffelse af oplysninger om bl.a. den hollandske og den israelske valglov, blev spørgsmålet om nedsættelse af en valglovs-kommission rejst i udvalget. Dette spørgsmål nåede dog ikke at blive færdigbehandlet.

Selv om det i folketingsåret 1973-74, 2. samling, fremsatte lovforslag efter min opfattelse bedst opfylder kravet i grundlovens § 31, stk. 2, til valgloven — at den skal sikre en ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser blandt vælgerne — vil jeg dog mene, at det nu fremsatte forslag, som er identisk med den lov, der gjaldt fra 1920 til 1950, bedre opfylder grundlovens § 31, stk. 2, end den gældende valglov, men jeg betragter dog kun forslaget som et praktisk skridt på vejen mod en valglov, der fuldt ud opfylder grundlovens påbud til valgloven.

Formuleringen af grundlovens § 31, stk. 2, er identisk med § 32 i 1915-grundloven, som var resultatet af en 50 år lang forfatningskamp, der skulle afskaffe alle valgprivilegier og genindføre den lige og almindelige valgret, som blev indført i 1849, men igen afskaffet ved 1866-grundloven, der gjorde valgretten afhængig af penge og hartkorn.

Ved indførelse af forskellige spærreregler i 1950'erne skete et brud med den frie og almindelige valgret.

Fra valget den 15. november 1960 til valget den 21. september 1971 blev ved 5 valg afgivet i alt 563.005 gyldige stemmer uden valg af en kandidat, skønt stemmeantallet uden spærreregler ville have givet valg af 46 andre kandidater end dem, der faktisk blev valgt.

De partier, som mistede flest mandater, var partiet de uafhængige (13), Danmarks retsforbund (11), Danmarks kommunistiske parti (9) og kristeligt folkeparti (4).

De partier, som har fået de mandater på de 563.005 stemmer, der var afgivet på andre partier, er følgende: socialdemokratiet (19), venstre (10), det konservative folkeparti (8), det radikale venstre (5), socialistisk folkeparti (2) og de uafhængige (1).

Dette resultat af 5 valg viser, at valgloven ikke opfylder grundlovens krav, og derfor må valgloven ændres, så vælgerne kan sikres, at den stemme, de afgiver på en kandidat eller et parti, ikke bruges til valg af en anden kandidat fra et andet parti.

Tilhængere af spærreregler undskylder deres standpunkt med hensynet til at opnå et handledygtigt folketing og regering. Dette hensyn kan ikke begrunde en fravigelse fra grundloven, men måske en ændring af folketingets forretningsorden.

Den almindelige og lige valgret må gå forud for et sådant hensyn.

Den forløbne samling har netop vist, at et folketing har kunnet fungere med en mindretalsregering på 22 mandater uanset tilstedeværelsen af 11 partier, og at netop de mindre partier har kunnet enes om gennemførelsen af vigtige love.

Der er intet, der godtgør, at et folketing, der består af få større partier, er mere handledygtigt af denne grund.

Spærrereglerne er vedtaget af de større partier, som herved hævder at gavne folkestyret, men i virkeligheden har gavnet sig selv. Man kan vel ikke forlange, at de politiske partier ikke tænker i partiegoistiske baner. Dette er derfor også grunden til, at grundloven indeholder bestemmelser til sikring af den lige og almindelige valgret for vælgerne, hvorved alle andre hensyn må vige for vælgerens frie stemmeret, som er grundlaget for folkestyret.

Hvad en valglov kan bruges til, ser vi nu i Grækenland, hvor alle politiske partier — også det kommunistiske — er tilladt, men valgloven kræver en stemmeandel på 17 pct. for at få mandater. En sådan regel ville overført til danske forhold ved sidste valg have givet socialdemokratiet alle mandater.

Folketinget har drøftet valglov mange gange i dette århundrede, og en del af tingets medlemmer havde nok helst undgået videre diskussioner. Men dette ting bliver ikke fri for at beskæftige sig med valgloven, før den er udformet på en sådan måde, at stemmer til et mandat også giver et mandat.

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

Jeg skal herved tillade mig for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om svangerskabshygiejne og fødselshjælp.

[Indenrigsministeren.]

Lovforslaget er en følge af, at lov om mødrehjælpsinstitutioner er ophævet ved lov om social bistand.

Ved forslaget pålægges amtskommunerne samt Københavns og Frederiksberg kommuner ansvaret for varetagelsen af den individuelle oplysningsvirksomhed om svangerskabsforebyggelse, som hidtil har været forestået af mødrehjælpsinstitutionerne og private foreninger. Forslaget åbner mulighed for, at driften af de private klinikker kan fortsætte.

Landsdækkende propaganda og oplysningsvirksomhed påhviler fortsat staten.

Betydningen af, at der i videst muligt omfang tilbydes befolkningen adgang til vederlagsfrit at få vejledning i svangerskabsforebyggelse, er jo blevet understreget i forbindelse med gennemførelsen af de nye regler om fri abort.

Det er mit håb, at overførelsen af ansvaret for den vejledningsvirksomhed, som hidtil er foregået på mødrehjælpsinstitutionerne og visse privat organiserede klinikker, fra staten til amtskommunerne — der jo også har ansvaret for sygehusvæsenet — vil medføre, at der bliver givet vejledningsopgaven en høj prioritet ude omkring i landet.

Jeg føler mig overbevist om, at en intensiveret indsats på dette område i sig selv vil have en dæmpende indflydelse på hele abortsituationen, ligesom det vel også af andre grunde må være rigtigst, at denne vejledningsopgave løses i sammenhæng med de social- og sundhedsmæssige opgaver, som i øvrigt påhviler amtskommunerne. Målet må være, at der kan ydes en bedre service til den enkelte, og ved udarbejdelsen af retningslinier for tilrettelæggelsen af det offentlige vejledningsvirksomhed vil jeg i hvert fald tage udgangspunkt i, at befolkningens adgang til vejledning i svangerskabsforebyggelse ikke må forringes — men om muligt forbedres.

I denne forbindelse er det helt naturligt, at tanken melder sig, om ikke man burde søge at gennemføre en ordning, hvorefter alle og enhver, der måtte ønske det, havde krav på at få gratis konsultation og receptudskrivning hos de praktiserende læger, når man henvender sig i svangerskabsforebyggende øjemed.

Og herfra er der ikke langt til, at man forestiller sig en ordning, hvor det offentlige også stiller svangerskabsforebyggende midler til fri disposition.

Når det gælder lægekonsultationerne og receptudskrivningen, finder jeg det nærliggende, om man forsøgte at løse dette spørgsmål ved at få disse ydelser ind under den offentlige sygesikring.

I sidste instans må det jo komme til at afhænge af, hvad dette vil komme til at koste det offentlige, men efter den nye sygesikringslov er der da i hvert fald åbnet mulighed for, at overenskomsterne mellem lægerne og den offentlige sygesikring kan omfatte også andre ydelser end „hjælp i sygdomstilfælde“.

Jeg agter derfor at tage initiativ til, at dette spørgsmål kan komme med på listen over de ting, der skal tages op, når en fornyelse af de nuværende overenskomster bliver aktuel.

Derimod er spørgsmålet om en almindelig gratis-ordning for svangerskabsforebyggende midler betydelig mere kompliceret og uoverskueligt, end det umiddelbart kan se ud til.

Rent bortset fra, at det næppe er muligt at danne sig et fornuftigt skøn over, hvad en sådan ordning ville koste de offentlige kasser, ville der rejse sig en lang række problemer blot i forbindelse med dette at afskære misbrug og med at finde frem til, hvilke midler der skulle være omfattet af gratis-ordningen, og hvilke ikke.

Det er min opfattelse, at omkostninger og problemer i forbindelse med en sådan gratis-ordning ikke vil stå i noget rimeligt forhold til den samfundsmæssige gevinst, men at det offentliges indsats først og fremmest må koncentreres om oplysning og propaganda i almindelighed og i tilvejebringelsen af adgang til individuel vejledning.

Med hensyn til propagandaarbejdet og muligheden for en intensivering af dette kan jeg oplyse, at indenrigsministeriet på forslag til finanslov for finansåret 1975-76 har søgt 500.000 kr. til dækning af udgifterne ved trykning af ny udgave af den tidligere udsendte præventionsvejledning, informationsmateriale vedrørende abortloven og sterilisationsloven samt som tilskud i henhold til § 11 i loven om svangerskabshygijne og fød-

[Indenrigsministeren.]

selshjælp til seksualvejledningsklinikker og til offentlig oplysningsvirksomhed om seksualhygiejne.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til lovforslaget og de dertil knyttede bemærkninger, skal jeg hermed anbefale forslaget til folketingets velvillige behandling.

Jeg skal endvidere tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om lægemidler.

Det forslag, som fremsættes, er, bortset fra en ajourføring af bemærkningerne, identisk med det lovforslag, som jeg fremsatte for tinget den 7. februar 1974.

Det kan vel være hensigtsmæssigt igen, ganske kort, at ridse forudsætningerne for lovforslaget op.

Det foreliggende lovforslag svarer i det store og hele til det lovudkast, som indeholdes i apotekerlovudvalgets betænkning om lægemidler. Denne betænkning vil blive omdelt til folketingets medlemmer.

Lægemiddelreglernes udformning har stor betydning for samhandelen med lægemidler landene imellem og særligt for Danmark, der har en stor eksport på dette område. På internationalt plan har man da også beskæftiget sig med en koordinering af de nationale regler.

Efter forslag fra Nordisk Råd afgav „Nordisk Lægemiddelkomité“ i 1968 betænkning om „Nordisk samarbejde om lægemidler“, og apotekerlovudvalget fik særligt til opgave at overveje de forslag og indstillinger, der her var fremkommet.

Den nordiske betænkning har i vidt omfang dannet grundlag for apotekerlovudvalgets arbejde og dermed for lovforslaget. Hertil kommer, at Danmarks indtræden i EF nødvendiggør en vis tilpasning af de danske lægemiddelregler til gældende EF-regler på området. Disse regler indeholdes i et direktiv, der er optrykt som bilag 3 til lovforslaget. Supplerende direktivforslag, som nu er på forhandlingsstadiet, vil kunne forenes med lovforslaget.

Blandt hovedpunkterne i forslaget kan

jeg nævne, at der sker en afgrænsning af lægemiddelområdet, der er væsentlig mere fleksibel end gældende lovs definition af lægemidler. Indenrigsministeren kan således — som jeg senere skal komme nærmere ind på — undtage præparater fra lægemiddelreglerne, ligesom han, når de sundhedsmæssige grunde, som motiverer en lægemiddellov, taler herfor, kan inddrage varer, der ikke er lægemidler, under lovens område.

Af andre væsentlige nyordninger skal nævnes, at forslaget forudsætter en intensiveret kontrol med fremstillingen og forhandlingen af lægemidler, at der sker en justering af betingelserne for registrering af de såkaldte farmaceutiske specialiteter, således at disse kommer i overensstemmelse med EF-reglerne, uden at der sker en slækkelse af kravene til lægemidlernes kvalitet, at området for specialitetsreglerne udvides, at der sker en liberalisering af reglerne om lægemidlers navne, samt at reglerne om reklamering af lægemidler over for læger bliver strammet.

Som omtalt i bemærkningerne til lovforslaget påregnes de egentlige administrationsudgifter ikke ændret som følge af lovforslagets gennemførelse. Derimod må det påregnes, at den nævnte udbygning og intensivering af den offentlige kontrol vil nødvendiggøre en vis personaleforøgelse i sundhedsstyrelsen og sundhedsstyrelsens farmaceutiske laboratorium. Udgifterne hertil kan i dag anslås til ca. 1,5 mill. kr. Dette personale vil imidlertid ikke blive ansat, uden at der forinden er foretaget en nøje vurdering af de arbejdsopgaver, som den nye lov i praksis medfører, og sagerne herom vil på sædvanlig måde blive forelagt for de bevilligende myndigheder.

I denne forbindelse skal jeg dog samtidig gøre opmærksom på, at der kan påregnes en vis stigning i indtægterne i form af øgede registreringsafgifter for medicinske specialiteter. Det nøjagtige beløb er det ikke muligt at opgøre i dag, men den reelle merudgift vil under alle omstændigheder blive noget mindre end de nævnte 1,5 mill. kr.